

VELDWIJZER

Met aanbevelingen voor slimme spreiding

Bezoekersstromen Drents-Friese grensstreek in kaart gebracht

In dit nummer

- Bezoekersstromen in kaart gebracht
- Landschapsbiografie
- Werk in het bos
- Plantengroei in verandering
- Oldengaerde
- Ootmaanlanden
- Sprinkelwark

Het kan soms erg druk zijn in delen van het Drents-Friese Wold, het Dwingelderveld en het Holtingerveld. Toch ervaart driekwart van de bezoekers de gebieden niet als te vol. Het is een van de opvallende uitkomsten van het onderzoek naar de bezoekersstromen in de Drents-Friese grensstreek, uitgevoerd door bureau Ginder in het kader van het project Duurzaam Toerisme. De meeste bezoekers komen van buiten de regio en zij blijken vaak iets minder specifiek op de natuur gericht dan bezoekers uit de streek zelf. Dat biedt aanknopingspunten om bezoekersstromen beter over het gebied te spreiden, vertelt projectleider van het onderzoek Joost Gieling.

Het doel van het project Duurzaam Toerisme, waarin alle bij recreatie betrokken partijen in de Drents-Friese grensstreek samenwerken, is om het recreatief bezoek beter af te stemmen op de mogelijkheden van het gebied, onder meer door slimmere spreiding. Het onderzoek legt daarvoor de basis: het maakt duidelijk om hoeveel mensen het gaat, waar ze vandaan komen, hoe ze over het gebied verdeeld zijn en hoe ze hun bezoek ervaren.

“Het is mooi dat de studie ‘Bezoekersstromen Drents-Friese grensstreek’ er nu ligt waardoor de feitelijke drukte, draagvlak en draagkracht van de drie parken in het gebied in kaart zijn gebracht. Hieruit blijkt dat de bezoekers de natuurgebieden met hoge cijfers waarderen. Als we kijken naar de toekomst is het toverwoord balans. Alleen op die manier kunnen we én kwetsbare natuur beschermen, bezoekers de beleving geven waar ze naar op zoek zijn én ondernemers laten doen waar ze goed in zijn.”

Christa Kollen-Boersen, Beleidsadviseur Vrijtijdseconomie
Provincie Drenthe

Metingen

Bureau Ginder heeft op 21 locaties in en nabij de drie parken de feitelijke aantallen bezoekers gemeten tussen 1 mei en 31 december 2022. “Daarvoor gebruiken we geanonimiseerde en geaggregeerde data van mobiele telefoons, volgens een beproefde methode waarmee je nauwkeurig de aantallen bezoekers kunt schatten en kunt zien waar ze vandaan komen”, vertelt Gieling. Het drukt blijkt het – niet onverwacht – bij de bezoekerscentra aan de randen van de drie parken, waarbij in het Dwingelderveld de Natuurpoort Spier eruit springt. Daarnaast wordt in het Drents-Friese Wold de parkeerplaats bij het Aekingerzand druk bezocht. In beide nationale parken komt de meerderheid van de bezoekers van buiten de regio; bij het Holtingerveld zijn bezoekers uit de buurt in de meerderheid.

“De mens is een kuddedier. Iedereen gaat bij mooi weer op zondag tussen elf en vier op pad, en ze gaan allemaal naar dezelfde plekken. Op sommige plekken is het nu echt te druk. Terwijl er legio andere plekken zijn in ons prachtige Drentse landschap die een bezoek waard zijn. Aan ons de uitdaging om mensen meer te verspreiden over het gebied. Die uitdaging wil ik absoluut aangaan. De mogelijkheden zijn er!”

Johan Moes,
recreatieondernemer in Wapse

Enquêtes

Naast metingen voerde Ginder ook enquêtes uit onder bezoekers. “Zij waarderen hun bezoek gemiddeld met een 8,7; dat is een zeer hoog rapportcijfer”, weet Gieling. Voor vrijwel iedereen is de natuur een belangrijk bezoeks-motief, maar niet voor iedereen op dezelfde manier. Gieling: “Voor veel bezoekers van elders is de natuur vooral een fraai decor voor activiteiten en gezelligheid. Er moet wat te beleven zijn. Dat zijn mensen die je misschien kunt verleiden eens wat anders te gaan doen en ook eens andere plekken in de regio te bezoeken. Op die manier kun je de druk vermindern op plekken met kwetsbare natuur, waar je liever niet

te veel mensen wilt hebben. Verschillende drukke entrees liggen nu vlakbij gebieden met instandhoudingsdoelen voor bijzondere planten, dieren of habitattypen.”

“Als Staatsbosbeheer zijn wij er in de eerste plaats voor het beschermen en het versterken van de natuur, maar we zijn er ook om bezoekers van onze gebieden op een prettige wijze de natuur te laten beleven. Wij zoeken hierin naar een balans, want van natuur beleven kan natuur verstoren komen. We zijn positief over de ideeën om de ruimte tussen natuurgebieden de komende jaren aantrekkelijker te maken voor recreanten. Een aantrekkelijk en beleefbaar landschap vermindert de drukte in de natuur en de afwisseling tussen natuur, natuurlijke landschappen en levendige dorpen geeft steeds een heel andere beleving.”

Iwan de Vries, teamleider beheereenheid
Drents-Friese Wold Staatsbosbeheer

Gemiddeld aantal bezoekers op drukste moment van de dag

Drents-Friese Wold	2000
Dwingelderveld	1250
Holtingerveld	700

Beter voor het voetlicht

“Om die spreiding te bewerkstelligen zou je in het tussenliggende en omringende gebied aantrekkelijke nieuwe startplekken kunnen ontwikkelen. Dat kun je het beste doen op plekken waar al veel parkeergelegenheid en veel horeca-aanbod is, bijvoorbeeld in en rond Dwingeloo en Ruinen. Het is niet eens nodig om veel meer recreatief aanbod te ontwikkelen, want er is al heel veel, denk aan de Koloniën van Weldadigheid en aan activiteiten op het gebied van outdoor. Het verraste mij hoeveel er te doen is op het gebied van cultuur en cultuurhistorie. Je moet er nu alleen wel naar zoeken. Het is dus vooral een kwestie van het bestaande aanbod beter voor het voetlicht brengen en beter op elkaar afstemmen vanuit het perspectief van de bezoeker. Ik bespeur heel veel energie bij ondernemers om daaraan te werken.”

“Wat daarbij helpt is een sterk merk, een overkoepelend verhaal dat gedragen wordt door ondernemers en inwoners. Er gebeurt al veel op dat vlak, maar ik denk dat het nog beter uitgewerkt kan worden. Het kost tijd om dat te bereiken, dan heb je het niet over één jaar. Maar dat is niet erg; neem die tijd en neem iedereen mee in het verhaal.”

Het onderzoeksrapport Bezoekersstromen
Drents-Friese Grensstreek is digitaal in te zien
op

Boswerkzaamheden zorgen voor meer water en meer variatie

Ook deze herfst gaan de terreinbeheerders in het Drents-Friese Wold, het Dwingelderveld en het Holtingerveld weer aan de slag om sloten en greppels te dempen. Dat doen ze om de natuurlijke waterstand te herstellen en daarmee de biodiversiteit in de drie gebieden te versterken. Dat is hard nodig, want de gevolgen van de droogte zijn steeds beter zichtbaar.

We hebben het allemaal gemerkt, het is steeds vaker erg droog in het bos. Periodes met nauwelijks neerslag zijn sinds 2018 geen uitzondering meer. En dat terwijl er ook periodes zijn met heftige regenval. Veel sloten die in de bossen liggen zorgen voor een snelle afvoer van het regenwater. Dat was bij de aanleg van bossen vanaf 1900 nodig om de van nature natte bodems zodanig te ontwateren dat de gewenste boomsoorten voor de houtproductie er goed konden opgroeien. Inmiddels heeft het bos een ander doel en zijn de omstandigheden veranderd. Nu kunnen we het water goed gebruiken om de drogere periodes te overbruggen. Iedere druppel water die valt willen we vasthouden en de kans geven om de bodem in te zakken. Zo word het grondwater aangevuld. Hiervan profiteren ook de kwetsbare soorten van de natte heide en veentjes zoals klokjesgentiaan en waterlobelia.

Fijnspar in de problemen

Steeds meer bomen hebben last van de droogte en dat is nog het beste te zien bij de fijnspar, die het erg moeilijk heeft. Warme droge zomers hebben in grote delen van Europa de gezondheid van de fijnsparren verzwakt. Daardoor werden ze vatbaar voor aantasting door de letterzetter, een kleine kever. Die kon zich massaal vermenigvuldigen en grote schade aan de fijnsparbossen toebrengen. Ook in onze bossen zijn inmiddels hele percelen dood. Natuurlijke verjonging van diverse soorten zal hier weer voor nieuw bos gaan zorgen. Maar Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten helpen ook een handje door op

verschillende locaties nieuwe bomen aan te planten. Soms worden er delen in heide omgezet om de verschillende natuurerreinen met elkaar te verbinden.

Grond weer in de greppel

Op diverse locaties worden sloten en greppels ondieper gemaakt of helemaal gedempt. Dit gebeurt met een kleine kraan, die de grond die ooit uit de sloot of greppel kwam en die er vaak gewoon nog naast ligt er weer in schept. Bomen die dicht op de rand staan worden verwijderd. Op diverse plekken in diepe greppels worden zogenaamde proppen keileem geplaatst. Dit voorkomt dat het water alsnog door het zand over de bodem het gebied uit stroomt. Het nieuwe waterpeil kan ervoor zorgen dat sommige delen van het bos in de winter natter worden.

Steeds natuurlijker woud

Een andere veel voorkomende klus in de nationale parken is het weghalen van de uitheemse boomsoorten die zich hebben uitgezaaid. Dit betekent dat Amerikaanse eik, douglas en Japanse lariks worden verwijderd uit het bestaande bosbestand. Zo werken de beheerders toe naar een natuurlijker bos waar het aandeel inheemse boomsoorten – zoals lijsterbes, vuilboom, berk en grove den – groter is dan dat van de uitheemse soorten die hierheen zijn gebracht voor de houtproductie. Waar het kan blijven de gezaagde bomen liggen in het bos. Misschien storen sommige mensen zich aan de stammen die mogen blijven liggen 'zoals ze vallen'. Het geeft niet het parkachtige of opgeruimde beeld dat je vroeger in het bos zag. Maar de dode stammen dragen aanzienlijk bij aan de biodiversiteit omdat schimmels, mossen en insecten bezit nemen van het hout. Zij breken het hout af en brengen de voedingsstoffen weer terug in de kringloop van de bodem. Zelf zijn ze voedsel voor allerlei soorten vogels en andere dieren. Zo wordt de natuur in de Drents-Friese grensstreek steeds gevarieerder.

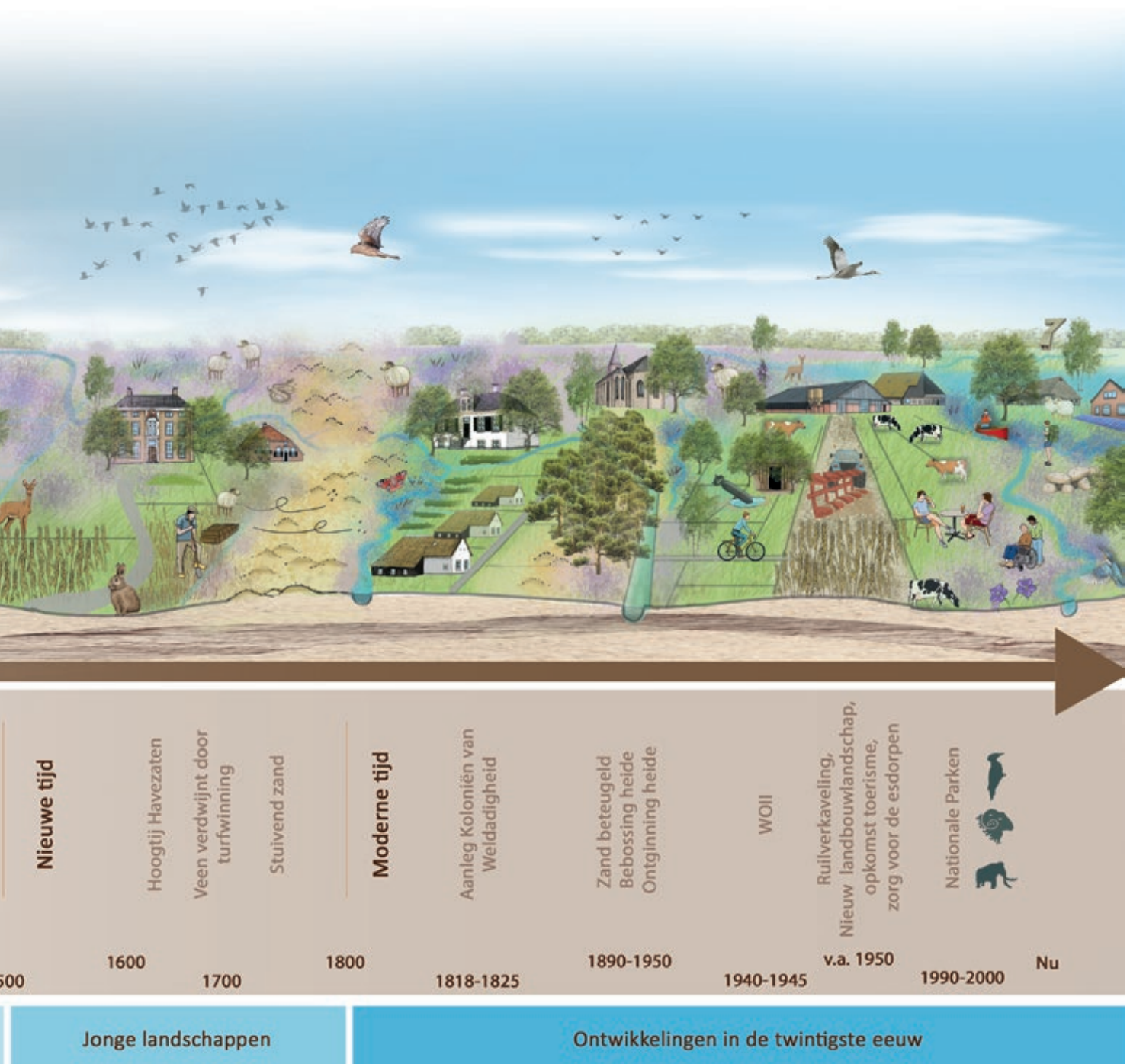

Landschapsbiografie: hoe de Drents-Friese grensstreek vorm kreeg

Op 1 november verschijnt de landschapsbiografie van de Drents-Friese grensstreek in boekvorm. De landschapsbiografie is een belangrijke bouwsteen voor de op te stellen landschapsvisie, die zal aangeven hoe we met z'n allen de toekomst van dit landschap zien. De biografie duikt in het verleden om de ontstaansgeschiedenis van het landschap te begrijpen. Speciaal voor Veldwijzer maakte beeldend ontwerper Anoula Voerman uit Uffelte een visuele weergave van de hoofdpunten van de landschapsbiografie in de vorm van een tijdlijn.

Voor dit prachtige boek geldt een speciale introductieprijs van € 27,50 (de normale winkelprijs wordt € 30,-). Deze actie is geldig tot 1 november 2023. Bestellen kan via de QR code of via www.vangorcum.nl. Gebruik in het betaalscherm de kortingscode: LB2023 en de korting wordt automatisch verrekend.

Plantengroei in verandering

Het zal niemand ontgaan dat de natuur van nu niet meer dezelfde is als die van honderd jaar geleden. Onze heidevelden en venen zijn bijvoorbeeld voor het overgrote deel verdwenen ten gunste van bos en landbouwgrond. In het landelijk gebied van Drenthe zijn de veranderingen goed zichtbaar. Zo hebben moderne landbouwtechnieken geleid tot het afnemen van de bloemenrijkdom in wei- en hooilanden. Maar er zijn ook andere ontwikkelingen die zorgen dat de plantengroei om ons heen verandert.

ZWEEDSE KORNOELJE

Soorten uit het noorden

Het klimaat is op drift. Onze winters zijn bij lange na niet meer zo koud als decennia geleden, de zomers heter en de periodes met neerslag onvoorspelbaar. Dat betekent dat we in een ander Drenthe (en aanpalend Fryslân) leven dan vroeger, toen onze regio bekend stond als het Siberië van Nederland. Drenthe en omgeving werd wel het boreale district genoemd, naar de planten- en diersoorten die een meer noordelijke verspreiding hebben. Deze soorten horen bij een regio die kouder was dan de rest van Nederland, minder zon kreeg en juist meer neerslag. Voorbeelden zijn onder meer Zweedse kornoelje, zevenster, lange zonnedauw, Linnaeusklokje, bosgeelster, valkruid en de vlinder veenbesblauwtje. Wie weleens naar Scandinavië gaat kan veel van deze prachtige soorten op tal van plekken vinden,

LINNAEUSKLOKJE

maar in Nederland zijn ze grotendeels gebonden aan onze regio. Al deze soorten staan onder druk door klimaatverandering, versterkt door andere veranderingen in onze omgeving zoals verdroging, versnippering en de welbekende stikstofneerslag. Dat wil niet zeggen dat ze allemaal als sneeuw voor de zon verdwijnen. Door verdroging tegen te gaan, de stikstofdepositie te verminderen en natuurgebieden te herstellen kunnen we ze de kans geven op herstel.

BIJENORCHIS

BOKKENORCHIS

Oprukkende orchideeën

Aan de andere kant zien we in Nederland dat soorten met een zuidelijke verspreiding oprukken naar het noorden. Dat valt goed te illustreren aan de hand van orchideeën. Een soort als bijenorchis kwam vijftig jaar geleden alleen zeer zeldzaam in Zuid-Limburg en op een paar andere plekjes voor. Tegenwoordig staat deze prachtplant zelfs op de Waddeneilanden! Hetzelfde geldt voor de bokkenorchis. Een andere soort is de hyacintorchis die uit het Middellandse Zeegebied komt, maar al een jaar of 25 langzaam aan het noorden veroverd. In 2020 stond de soort plotseling te bloeien in de duinen van Noordwijk én vlak bij Wilhelminaoord. In de duinen breidt deze zeer vroeg bloeiende soort zich langzaam uit, maar in Wilhelminaoord bleek het toch nog een tikkie te koud. Na wat pittige nachtvorsten in de vroege lente verdween de hyacintorchis weer uit beeld. Dat gebeurde ook met de lange tongorchis in het Bargerveen. Dan blijkt weer dat onze regio nog steeds te maken heeft met lagere temperaturen dan elders in Nederland.

HYACINTORCHIS

Problemen met exoten

Een andere opvallende verandering is de toename van planten uit andere werelddelen die hier al dan niet bewust naar toe zijn gebracht. Vaak woekeren deze soorten enorm en bedreigen ze daarmee onze inheemse flora. Een goed voorbeeld is de watercrassula, die oorspronkelijk uit Australië komt. Deze kleine plant kan razendsnel oevers van vennen en poelen veroveren. Andere planten zijn kansloos. Zelfs soorten als knoflookpad en kamsalamander worden bedreigd door de snelle opmars van watercrassula. De beheerders moeten alle zeilen bijzetten – en fors in de buidel tasten – om de natuur en de kwetsbare soorten te herstellen. Japanse duizendknoop en zijn familieleden zorgen voor vergelijkbare hoofdbrekens.

WATERCRASSULA

Herstel is mogelijk

Tot slot zien we de plantengroei ook veranderen door natuurherstelbeheer. Door intensiever grazen, het weghalen van boomopslag, het dichtmaken van sloten en greppels waar dat kan en de herinrichting van stukken voormalige landbouwgrond zien we de variatie toenemen, karakteristieke soorten toenemen en verloren gewaande soorten terugkeren. Zo zijn planten als parnassia en draadgentiaan weer terug en hebben we gezien hoe de typische plantengroei van heide het heringerichte Noordenveld (Dwingelderveld) heeft veroverd. De natuur is weerbaar en kan zich prima herstellen als wij haar er de kans voor geven. Hopelijk blijven de effecten van de klimaatverandering beperkt, zodat we kunnen blijven genieten van de prachtige plantengroei van onze regio.

Geschiedenis van Oldengaerde

vastgelegd in een boek

Vorig jaar heeft eigenaar Het Drentse Landschap de restauratie van landgoed Oldengaerde bij Dwingeloo afgerond. Na deze vijf jaar durende megaklus ligt het vijftien hectare grote landgoed met liefst elf rijksmonumenten, waaronder de havezate, er weer piekfijn bij. In juni van dit jaar verscheen een fraai, rijk geïllustreerd boek over de geschiedenis van de havezate, dat recht doet aan het belang van dit Drentse topmonument.

‘Oldengaerde: Het verhaal van een havezate en zijn bewoners’, geschreven door een team van auteurs, brengt de markante vroegere eigenaren van het landgoed voor het voetlicht. Hun levens worden geschetst in het bredere perspectief van hun tijd, zodat de lezer een beeld krijgt hoe de Drentse samenleving zich in de afgelopen eeuwen ontwikkelde.

Oldengaerde is een van de zeven nog resterende havezaten in Drenthe, van de achttien die de provincie oorspronkelijk telde. De geschiedenis van deze havezate is onlosmakelijk verbonden met de naam Van Echten, een familie die een belangrijke rol speelde bij het in cultuur brengen van dit deel van Drenthe. Reynolt van Echten vestigde zich hier in de eerste helft van de vijftiende eeuw en liet een stenen huis bouwen. Zijn zoon Volker was de eerste die zich Van Echten tot Oldengaerde ging noemen. Acht generaties Van Echten woonden hier voordat ze werden opgevolgd door de familie Van Dongen. Deze beide geslachten gaven het landhuis in de zeventiende en achttiende eeuw de voorname uitstraling die het nog steeds heeft. In de negentiende eeuw kwam Oldengaerde via Aalt Willem van Holthe in eigendom van de familie Westra van Holthe, later de familie Willinge. Eind 2013 schonk de familie Willinge Oldengaerde aan Het Drentse Landschap.

Het huis is vrij gaaf bewaard gebleven, ook qua interieur. Bij de restauratie is vrijwel alles over de kop geweest, maar het ziet eruit of er niets is veranderd.

‘Oldengaerde, het verhaal van een havezate en zijn bewoners’, uitgave Het Drentse Landschap en Uitgeverij Koninklijke Van Gorcum, ISBN 9789023259503, € 29,95. Te koop in de boekhandel en via www.drentslandschap.nl/winkel

Rondleidingen

Het landgoed en de havezate zijn niet vrij toegankelijk. Wilt u er toch een kijkje nemen, dan kunt u zich aanmelden voor een van de rondleidingen die Het Drentse Landschap organiseert op het landgoed en door een deel van de havezate. U krijgt niet alle vertrekken te zien. Sommige delen van het gebouw worden permanent bewoond, andere zijn in gebruik als vakantieverblijf. De deelnemers krijgen de hal met de imposante trap naar de bovenverdieping en een drietal aangrenzende kamers te zien. Op Open Monumentendag wordt een groter deel van het gebouw opengesteld, maar daarvoor zult u nog bijna een jaar, tot september 2024, moeten wachten. Dit jaar worden er nog rondleidingen gehouden op 22 oktober en 28 december. Deelname is gratis. U moet zich wel van tevoren aanmelden; dat kan via www.drentslandschap.nl/activiteiten

De data van de rondleidingen in 2024 kunt u te zijner tijd vinden op www.drentslandschap.nl/activiteiten

Leerlingen Oosterveldschool Uffelte

op avontuur

in Ootmaanlanden

FOTO'S: MATHIJS TER BORK

Voor ruim veertig leerlingen van OBS de Oosterveldschool uit Uffelte was dinsdag 27 juni een dag om niet snel te vergeten. Zij leerden deze dag van alles over de maatregelen voor water en natuur die vlakbij hun dorp plaats gaan vinden. Midden in de Ootmaanlanden volgden zij diverse activiteiten die te maken hebben met het gebied dat op de schop gaat.

De Ootmaanlanden wordt een locatie waar natte natuur mag zijn én waar in tijden van wateroverlast tijdelijk water opgeslagen kan worden. Zo helpt het gebied in de toekomst mee om Meppel droog te houden op het moment dat er stortbuien zijn. Enkele sloten worden gedempt en poelen

worden hersteld of aangelegd. Deze poelen zijn belangrijk voor onder andere de kamsalamander, een zeldzame salamander die van oudsher in de Ootmaanlanden voorkomt.

Waden door water en gras

Leerlingen gingen met waadpakken aan op onderzoek uit naar het waterleven in de Ootmaanlanden en ontdekten zelf diverse salamanderlarven, libellen, waterkevers en nog veel meer. Met medewerkers van Waterschap Drents Overijsselse Delta maakten de leerlingen hun droombeeld van het gebied en leerden ze hoe het waterschap de waterhuishouding organiseert. Met de boswachter van Natuurmonumenten mochten de leerlingen door het – soms tot hun oksels reikende – gras op zoek naar sporen van dieren. Een leerzame en feestelijke dag die werd afgesloten met een zak heerlijke popcorn!

Waterberging en natuurherstel hand in hand

De opgave voor het gebied Ootmaanlanden is om water te bergen en vast te houden, zodat Meppel ook als het extreem hard regent nog droge voeten houdt. De ontwikkeling van de waterberging biedt ook kansen om de kwaliteit van de natuur te verbeteren. Dat is nodig, want de Ootmaanlanden is opgenomen in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en ligt bovendien gedeeltelijk in het Natura 2000-gebied Holtingerveld.

Het project wordt uitgevoerd door Prolander in opdracht van de provincie Drenthe. In het project werken verder Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Waterschap Drents Overijsselse Delta en Gemeente Westerveld samen. De werkzaamheden zullen in de loop van dit jaar beginnen wanneer alle procedures zijn afgerond. Om kinderen en daarmee bewoners uit de omgeving te betrekken bij de aanstaande werkzaamheden nodigde IVN de kinderen van de Oosterveldschool uit om de Ootmaanlanden nader te onderzoeken.

Sprokkelwark

Oneigenlijk gebruik van ingangen in Dwingelderveld aan banden gelegd

In en rond het Dwingelderveld liggen diverse parkeerplaatsen waar men een bezoek aan het gebied kan starten. Er zijn ook ingangen, met name langs de Spieregerweg (de N855), die niet als publieke parkeerplaats bedoeld zijn. Ze dienen bijvoorbeeld voor het beheer, als oversteek voor ruiter- en menroutes of als toegangsweg voor hulpverleners. De laatste jaren neemt het oneigenlijk gebruik van die ingangen toe. Bezoekers parkeren daarbij ook voor slagbomen en hekken, die daardoor geblokkeerd worden. Bij de parkeerplaats voor paardentrailers worden regelmatig auto's geparkeerd, waarbij de paardentrailers soms klemgezet worden. Er zijn meer negatieve effecten: er vindt meer verstoring plaats op plekken waar het nog relatief rustig is, en dat er op meerdere plekken zomaar de weg kan worden opgereden is niet goed voor de verkeersveiligheid. Om al deze redenen heeft Staatsbosbeheer bij de betreffende ingangen een parkeerverbod ingesteld. Parkeren kan op de daarvoor bestemde parkeerplaatsen langs de Spieregerweg, Achter 't Zaand en de Oude Hoozeveense Dijk.

FOTO A. HENCKEL

Nieuw boek over Holtingerveld

Ruim zeventig mensen waren op 26 mei te gast in het Theehuis 't Hunebed, aan de rand van het Holtingerveld, waar het boek *Leestekens in het Holtingerveld* van Wim van der Wijk ten doop werd gehouden. Zij genoten van presentaties over de natuur, de rijke historie en het landschap van dit illustere Natura 2000-gebied. In het nieuwe, rijk geïllustreerde boek maakt de lezer een reis door de tijd via 'leestekens', een soort wegwijzers in het landschap. Die leiden naar verhalen over rendierjagers en hunebedbouwers, turfstekers en schaapherders. Speciale aandacht is er voor de natuur in het gebied, die voor het eerst werd beschreven door de Havelter Tjalling Waterbolk in 1947. Zijn impressie wordt tegen het licht gehouden met het oog op de natuur anno 2023. Wat is er veranderd, wat zijn we kwijt geraakt, wat is er bijgekomen? Ga op expeditie in uw luie stoel en trek er daarna op uit om eens met andere ogen naar dit prachtige gebied te kijken.

Leestekens in het Holtingerveld. Op zoek naar de geschiedenis in het landschap. Uitgeverij Koninklijke Van Gorcum, ISBN 9789023259657. € 20,-.
www.vangorcum.nl/product/100-522_Leestekens-in-het-Holtingerveld

Extra boswachters aan het werk bij Staatsbosbeheer

Bij Staatsbosbeheer werkten vroeger heel wat meer mensen dan tegenwoordig. De grote groep bosarbeiders die in de jaren zestig en zeventig nog buiten aan het werk was, is afgeslankt naar een heel klein clubje. Sommige klussen zijn geautomatiseerd en er wordt er meer uitbesteed aan aannemers en loonbedrijven. Vrijwilligers en gebruikersgroepen leveren een onmisbare bijdrage. Toch bleven er ook steeds meer klussen liggen.

Maar sinds kort is er een groep enthousiaste boswachters die deze klussen kan uitvoeren. Denk aan vrijhouden van wegen en paden en onderhoud aan bankjes, borden en fietspaden. Maar ook jonge boompjes wegzagen op de heide of maaien rond afrasteringen. Daarmee wordt tegelijk nog een ander belangrijk doel gediend, want het betreft hier mensen met een arbeidsbeperking. Zij werken vanuit Binnenwerk, een organisatie die als doel heeft voor deze groep duurzame en nuttige banen bij de (semi)rijksoverheid te creëren. Staatsbosbeheer is blij om bij te kunnen dragen aan hun ontwikkeling en re-integratie.

FOTO STAATSBOSBEHEER

FOTO: E. MOLENAAR

Het gaat goed met de zwarte specht

In het voorjaar van 2022 is in het bosgedeelte van de Nationale Parken Drents-Friese Wold (4994 ha) en Dwingelderveld (2414 ha) onderzoek gedaan naar het voorkomen van zwarte spechten. Aanleiding voor het onderzoek was het idee dat het kappen van bomen nadelig zou kunnen zijn voor de zwarte specht, een onder Natura 2000 beschermde soort. In het onderzoek zijn de territoria in kaart gebracht, nesten gezocht en gegevens over het broeden verzameld. En wat blijkt? Het aantal territoria in het Drents-Friese Wold verdubbelde de afgelopen twintig jaar. De toename viel samen met een periode waarin veel bos werd gekapt en waarin ook werd gewerkt aan een hogere grondwaterstand. Bossterfte nam toe sinds de droge zomer van 2018, waarbij met name fijnsparren werden aangetast door de letterzetter. Wellicht niet toevallig viel dit samen met de periode waarin het aantal zwarte spechten in het gebied het sterkst toenam (tussen 2015 en 2022). In deze periode waren bovendien het aantal eieren en het aantal uitgevlogen jongen per succesvol nest groter, en was de conditie van de jongen beter dan in de decennia daarvoor. De conclusie is dat de boskap en de verandering van het bos waarschijnlijk geen negatieve invloed hebben gehad op het aantal zwarte spechten. In hoeverre de veranderingen hebben bijgedragen aan de toename van het aantal blijft nog een vraag.

Vrijwilligers onderhouden ruiter- en menroutes

Tweemaal per jaar helpen vrijwilligers om de ruiter- en menroutes in het Dwingelderveld en het Drents-Friese Wold te onderhouden tijdens de 'Adopteer-je-Ruiterroute-dagen' in overleg met de terreinbeherende instanties. De voornaamste werkzaamheden bestaan uit snoeien, op orde brengen en houden van de bebording en onderhoud aan rust- en pleisterplaatsen. "Je merkt dat mensen nog meer betrokken raken bij het gebied waar ze met hun paard doorheen trekken. De fijne samenwerking met de boswachters zorgt ervoor dat de ruiter- en menroutes het hele jaar goed begaanbaar blijven", stelt Marjolein van Tiggelen, voorzitter van de Stichting Paardenroutes Drenthe. Enthousiaste ruiters of menners zijn van harte welkom om te helpen tijdens de Adopteer-je-Ruiterroute-dagen van dit najaar:

- Zaterdag 14 oktober van 9.00 tot uiterlijk 15.00 uur kun je helpen in het Drents-Friese Wold. Meld je aan bij Chantal Roseboom via gebruikersgroepdfw@paardenprovincie.nl.
- Zaterdag 11 november van 9.00 tot circa 12.30 uur gaan vrijwilligers aan de slag in het Dwingelderveld. Meld je aan bij Jantsje Bijmolt via gebruikersgroepdwv@gmail.com.

FOTO'S: STICHTING PAARDENROUTES DRENTHÉ

Buitencentrum Drents-Friese Wold
Terwisscha 6a
8426 SJ Appelscha
0516 - 464020

Bezoekerscentrum Dwingelderveld
Benderse 22
7963 RA Ruinen
0522 - 472951

Poort Holtingerveld
Van Helomaweg 18
7971 PX Havelte
0521 - 341222

Websites

www.nationaalpark-drents-friese-wold.nl
www.nationaalpark-dwingelderveld.nl
www.holtingerveld.nl
www.regionaallandschap-drenthe.nl

Twitter

@NationaalParkDF
@Dwingelderveld
@BCDwingelderveld

Facebook

www.facebook.com/gastherendfw
www.facebook.com/dwingelderveld

Instagram

[bezoekerscentrumdwingelderveld](https://www.instagram.com/bezoekerscentrumdwingelderveld)

Colofon

Redactie

Henk van den Brink (eindredactie),
Hans Dekker, Sanne van Gernerden,
Albert Henckel, Wim Meijberg, Lysander
van Oossanen, Renate Sanders, Hanna
Schipper, Catrien Scholten

Redactieadres

Secretariaat Regionaal Landschap,
Postbus 122, 9400 AC Assen
0592 - 36 55 55
dwingelderveld@drenthe.nl
drents-friese-wold@drenthe.nl

Grafische vormgeving

Provincie Drenthe

Fotografie

Hans Dekker, tenzij anders vermeld

Veldwijzer is een periodieke uitgave met nieuws en achtergronden van Nationaal Park Drents-Friese Wold, Nationaal Park Dwingelderveld en Oerlandschap Holtingerveld. Het blad verschijnt twee maal per jaar, wordt huis aan huis bezorgd rond de gebieden, en is verkrijgbaar in de bezoekerscentra van Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer.

© Stuurgroep Regionaal Landschap Drents-Friese grensstreek 2022

Teksten van dit informatiebulletin mogen gebruikt worden voor niet-commerciële doeleinden, onder vermelding van de bron.